

Republika Srbija
VRHOVNI SUD SRBIJE
Rev 3085/05
22.02.2006. godina
Beograd

U IME NARODA

Vrhovni sud Srbije u Beogradu, u veću sastavljenom od sudija: Stojana Jokića, predsednika veća, Zvezdane Lutovac, Predraga Trifunovića, Nikole Stanojevića i Mihaila Rulića, članova veća, u parnici tužilje-protivtužene AA, čiji je punomoćnik advokat AB, protiv tuženog-protivtužioca BB, čiji je punomoćnik advokat BA, radi utvrđenja ništavosti zaveštanja i iseljenja po tužbi i radi utvrđenja ništavosti ugovora o doživotnom izdržavanju po protivtužbi, odlučujući o reviziji tuženog-protivtužioca izjavljenoj protiv presude Okružnog suda u Beogradu Gž.br. 4574/05 od 11.05 2005. godine, u sednici veća održanoj dana 22.02.2006. godine, doneo je

P R E S U D U

ODBIJA SE kao neosnovana revizija tuženog-protivtužioca izjavljena protiv presude Okružnog suda u Beogradu Gž.br. 4574/05 od 11.05. 2005. godine.

O b r a z l o ž e n j e

Presudom Prvog opštinskog suda u Beogradu P. broj 2289/02 od 17.12.2004. godine, stavom prvim izreke je usvojen tužbeni zahtev tužilje-protivtužene i utvrđena ništavost pismenog testamenta pred svedocima zaveštaoca sada pokojne PP, sačinjenog dana 18.06.2001. godine u kojem je za testamentalnog naslednika svoje imovine – jednosobnog stana VV, odredila tuženog-protivtužioca. Stavom drugim izreke tuženi-protivtužilac je obavezan da se iseli iz navedenog stana i isti preda tužilji-protivtuženoj u isključivi posed i raspolaganje, u roku od 15 dana od dana prijema opravka presude. Stavom trećim izreke tuženi-protivtužilac je obavezan da tužilji-protivtuženoj na ime troškova parničnog postupka isplati iznos od 105.500,00 dinara u istom paricionom roku. Stavom četvrtim izreke odbijen je kao neosnovan protivtužbeni zahtev tuženog-protivtužioca kojim je tražio da se utvrdi da je ništav i da ne proizvodi pravno dejstvo ugovor o doživotnom izdržavanju zaključen između PP kao primaoca izdržavanja i tužilje-protivtužene kao davaoca izdržavanja, overen pred Drugim opštinskim sudom u Beogradu pod R. 408/98 dana 2.06.1998. godine, kao i da se utvrdi da je isključivi vlasnik navedenog stana naznačene identifikacije, što bi tužilja-protivtužena dužna da prizna i trpi i da mu presuda predstavlja osnov za upis prava svojine u zemljišnoj knjizi, kao i zahtev za naknadom troškova spora. Stavom petim izreke određena je privremena mera pa je zabranjeno tuženom-protivtužiocu otuđenje i opterećenje navedenog jednosobnog stana naznačene identifikacije, uz naznaku da privremena mera ostaje na snazi do pravosnažnog okončanja ovog spora.

Pravosnažnom drugostepenom presudom Okružnog suda u Beogradu Gž broj 4574/05 od 11.05.2005. godine, odbijena je kao neosnovana žalba tuženog-protivtužioca i potvrđena presuda Prvog opštinskog suda u Beogradu P. broj 2289/02 od 17.12.2004. godine.

Protiv navedene pravosnažne drugostepene presude, tuženi-protivtužilac je izjavio blagovremenu i dozvoljenu reviziju zbog bitnih povreda odredaba parničnog postupka i pogrešne primene materijalnog prava.

Tužilja-protivtužena je podnela odgovor na reviziju, osporavajući razloge revizije, sa predlogom da se ona odbije.

Ispitujući pravilnost navedene drugostepene presude u smislu člana 386. ZPP, Vrhovni sud je našao da revizija tuženog-protivtužioca nije osnovana jer u provedenom postupku nije učinjena apsolutno bitna povreda iz noveliranog člana 354. stav 2. tačka 11. ZPP na koju Vrhovni sud pazi po službenoj dužnosti, a ni bitne povrede iz člana 375. stav 1. i noveliranog člana 354. stav 2. tačka 14. ZPP na koje se u reviziji ukazuje, obzirom da obrazloženje drugostepene presude sadrži ocenu relevantnih žalbenih navoda i razloge o svim odlučnim činjenicama.

Nisu osnovani ni navodi revizije o pogrešnoj primeni materijalnog prava.

Prema utvrđenom činjeničnom stanju, tužilja-protivtužena je bivša supruga tuženog-protivtužioca koja je sa njegovom tetkom sada pokojnom PP dana 2.06.1998. godine pred Drugim opštinskim sudom u Beogradu u predmetu R. 408/98 sudski overila zaključeni ugovor o doživotnom izdržavanju. Tim ugovorom koji je zaključila u svojstvu davaoca izdržavanja, tužilja-protivtužena se prihvatila obaveze da primaocu izdržavanja sada pokojnoj PP za života pruži svu potrebnu negu i pažnju kao starijoj ženi, da joj u bolesti pozove lekara i pruži materijalnu pomoć u okviru svojih mogućnosti, a u slučaju smrti sahrani; a primalac izdržavanja joj za uzvrat ostavlja posle smrti jednosobni stan VV. Tužilja-protivtužena je izvršavala svoju ugovornu obavezu sve dok PP nije preminula, tako što ju je skoro svakodnevno obilazila, kuvala joj i prala, a povremeno joj kupovala garderobu. Često ju je vodila za vikende u kuću svoje tetke u GG gde bi joj ova kao lekar merila pritisak i svojoj kući, o verskim praznicima. Inače, njih dve su bile u dugogodišnjim dobrim odnosima još od kako se tužilja-protivtužena 1987. godine udala za tuženog-protivtužioca (sa kojim je bila u braku do 1997. godine) na su se i pre zaključenja

godine udani za tuženog protivtužioca (sa kojim je bila u braku do 1997. godine) pa su se i pre završetku predmetnog ugovora skoro svakodnevno viđale i vremenom postale bliske, te joj je tužilja-protivtužena i tada kuvala i odnosila joj hranu i prala. Sada pokojna PP je primala porodičnu penziju i bila je vitalna žena za svoje godine. Ona je potom, dana 18.06.2001. godine sačinila svoj pismeni testament pred dva svedoka: SS1 i SS2, kojim je za testamentalnog naslednika svoje nepokretne imovine koju čini predmetni jednosobni stan, sa svim pokretnim stvarima u njemu, odredila svog sestrice ovde tuženog-protivtužioca, ali ovaj svoj testament nije potpisala u prisustvu navedena dva testamentalna svedoka, već ranije. Tako da je u momentu kada je njegovom potpisivanju pristupio testamentalni svedok SS1, taj testament već bio potpisan od strane testatora; što je potvrđeno nalazom i mišljenjem sudskog veštaka grafologa. PP je preminula dana 19.01.2002. godine, a pravosnažnim rešenjem Prvog opštinskog suda u Beogradu O. broj 183/02 od 7.02.2002. godine tuženi-protivtužilac je oglašen za njenog testamentalnog naslednika na zaostavštini koju čini navedeni jednosobni stan, koji on drži. Dok je zapisnikom o izlaganju Republičkog geodetskog zavoda od 14.02.2001. godine konstatovano da tužilja-protivtužena može upisati pravo svojine na predmetnom stanu.

Na bazi izloženog utvrđenog činjeničnog stanja, pravilno su nižestepeni sudovi izveli pravni zaključak o ništavosti navedenog alogrfskog testameta ostavilje, odnosno njenog pismenog zaveštanja pred svedocima, obzirom da ono nije zaključeno na način propisan članom 85. Zakona o nasleđivanju ("Službeni glasnik R Srbije" broj 46/95 od 4.11.1995. godine, sa primenom od 4.05.1996. godine). Zbog čega je pravilno usvojen tužbeni zahtev tužilje-protivtužene za utvrđenje njegove ništavosti. Kao i pravni zaključak o punovažnosnosti predmetnog ugovora o doživotnom izdržavanju jer je zaključen u svemu shodno članu 194. Zakona o nasleđivanju, što je ispravno rezultiralo odbijanju protivtužbenog zahteva tuženog-protivtužioca u pogledu utvrđivanja ništavosti tog ugovora. U konkurenciji navedenih pravnih poslova od kojih je ništav upravo onaj na bazi kojeg tuženi-protivtužilac pledira na svoje pravo svojine na predmetnom stanu, to su nižestepeni sudovi pravilno našli da je stoga neosnovan i njegov protivtužbeni zahtev za utvrđenje isključivog prava vlasništva na predmetnom stanu, po navedenom pravnom osnovu. Ispravno sledom toga obavezavši tuženog-protivtužioca kao držaoca predmetnog stana na iseljenje i predaju istog tužilji-protivtuženoj u posed. Sa pravnog stanovišta Vrhovnog suda zapravo na osnovu tužiljinih svojinskih ovlašćenja vlasnika predmetnog stana za povraćajem državine ove individualno određene nepokretne stvari, reivindikacionim zahtevom za zaštitu svog prava svojine u smislu člana 37. noveliranog Zakona o osnovama svojinsko-pravnih odnosa.

Neosnovan je revizijski navod tuženog-protivtužioca o navodnom selektivnom tumačenju odredbe člana 85. Zakona o nasleđivanju, kojom po njemu nije propisan redosled kojim će se potpisivati zaveštalac i svedoci zaveštanja. Stoga što su nižestepeni sudovi naprotiv i sa pravnog stanovišta Vrhovnog suda pravilno protumačili citiranu zakonsku odredbu koja je nedvosmislena i koja u stavu prvom decidirano propisuje svojeručno potpisivanje zaveštaoca (na svom zaveštanju) odmah nakon što ga pred dva svedoka pročita i prizna za svoju poslednju volju; a u stavu drugom: potpisivanje (istovremeno) svedoka tog zaveštanja. Prema tome, leksičkim i pravnim tumačenjem iz formulacije citirane zakonske odredbe proizlazi da je zakonodavac kroz dva navedena stava izdefinisao redosled potpisivanja: prvo zaveštalac, pa onda svedoci zaveštanja, na koje se odnosi istovremenost potpisivanja. Stoga je neprihvatljivo revizijsko plediranje na neformalni raspored potpisivanja alogrfskog zaveštanja jer je bitna osobina ovakvog zaveštanja, ali i svih drugih oblika zaveštanja u našem naslednom pravu, upravo njegova stroga formalnost kao uslov njegove punovažnosti.

Ni svojim revizijskim navodom o po njemu pogrešno primenjenoj odredbi člana 194. Zakona o nasleđivanju, revident ne dovodi u sumnju pravilnost primenjenog materijalnog prava. Naime, predmet ugovora o doživotnom izdržavanju shodno stavu 3. citirane zakonske odredbe, mogu biti sva druga davanja za svakodnevne uobičajene potrebe, a ne samo novčana; odnosno činidbe koje su potrebne za podmirivanje životnih potreba primaoca izdržavanja. Zato činjenica da je primalac izdržavanja imala penziju i materijalne mogućnosti za svoje izdržavanje, sama po sebi nije indicija za nepostojanje kauze predmetnog ugovora o doživotnom izdržavanju i u tom slučaju za njegovu ništavost shodno članu 52. Zakona o obligacionim odnosima, na šta revident ukazuje. Obzirom na specifičnost pravne prirode ugovora o doživotnom izdržavanju koji je po svojoj prirodi teretan i u isto vreme aleatoran ugovor, zbog čega njegov predmet može biti starenje i briga o primaocu izdržavanja, odnosno pružanje odgovarajuće nege, pažnje i pomoći u bolesti, kao niza ličnih radnji i sahranjivanje u slučaju smrti. Upravo je to nešto što je bilo potrebno primaocu izdržavanja kao starijem licu za koga je to bila kauza tog ugovora. Stoga je pogrešno i neosnovano revidentovo viđenje kauze isključivo u ekonomskoj ekvivalentnosti ugovarača, zanemarujući svaki drugi aspekt i cilj kome ugovarači teže, a to je zapravo kauza ugovora, koja ih pokreće na postizanje saglasnosti svojih volja i preuzimanje ugovornih obaveza.

Na kraju, irelevantan je revizijski navod tuženog-protivtužioca u pogledu odluke o određenoj privremenoj meri sadržanoj u izreci prvostepene presude jer je njeno dejstvo shodno članu 263. ZIP-a ograničeno trajanjem postupka, odnosno njegovim pravosnažnim okončanjem.

Pravilno je doneta i odluka o troškovima spora u smislu čl. 154. stav 1. i 155. ZPP.

Sa izloženih razloga Vrhovni sud je odlučio kao u izreci ove presude shodno članu 393. ranije važećeg ZPP, a u smislu člana 491. stav 1. važećeg ZPP ("Službeni glasnik RS" br. 125/2004 od 22.11.2004. godine, sa primenom od 23.02.2005. godine) po pravilima postupka koja su važila do stupanja na snagu ovog Zakona.

Predsednik veća-sudija

Stojan Jokić, s.r.

Za tačnost otpavka

Upravitelj pisarnice

*

 Mirjana Vojvodić

 dc